

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 96/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Pirovitsom, L. Štúra 29, Kráľovský Chlmec, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Cob 117/2013-308 a jeho uznesením z 30. januára 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 56/2014 a jeho uznesením z 31. marca 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 117/2013-308 a jeho uznesením z 30. januára 2014 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 56/2014 a jeho uznesením z 31. marca 2015 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“).

Ako vyplýva z podanej sťažnosti a jej príloh, sťažovateľ je ako žalobca účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 Cb 193/2009, v ktorom sa proti spoločnosti GUBEK, Moldavský automatický mlyn – spoločnosť s ručením obmedzeným (ďalej aj „žalovaný“), domáhal určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia žalovaného prijatého 20. júla 2009 formou notárskej zápisnice [REDAKOVANÉ] č. N 42/2009, Nz 24523/2009, NCRIs 24925/2009. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 Cb 193/2009-175 z 26. februára 2010 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že vyslovil neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia v časti, ktorou valné zhromaždenie vyslovilo nesúhlas s prechodom obchodných podielov zosnulých spoločníkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na ich dedičov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O odvolaniach sťažovateľa a žalovaného rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 4 Cob 75/2010-261 z 11. apríla 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a vo výroku, ktorým okresný súd rozhodol o neplatnosti časti uznesenia valného zhromaždenia, rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol aj v tejto časti. Najvyšší súd uznesením č. k. 1 Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013 v časti smerujúcej proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu následne podané dovolanie sťažovateľa odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný [§ 218 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 243b ods. 5 OSP] a v zmeňujúcom výroku (a nadväzujúcich výrokoch o náhrade trov konania) rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zrušujúcu časť svojho rozhodnutia

odôvodnil najvyšší súd tým, že znenie čl. 35 spoločenskej zmluvy viažuce prechod podielu na dedičov len so súhlasom valného zhromaždenia odporuje § 116 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení po novele tohto ustanovenia, a preto je podľa § 786c ods. 15 Obchodného zákonníka neplatné. Pretože rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, dovolanie sťažovateľa bolo dôvodné a v tejto časti ho najvyšší súd zrušil.

Po zrušení rozsudku krajského súdu v časti, ktorým zmenil výrok rozsudku okresného súdu určujúci neplatnosť časti uznesenia valného zhromaždenia, ktorým valné zhromaždenie vyslovilo nesúhlas s prechodom obchodných podielov zomrelých členov spoločnosti na sťažovateľa vo výrokoch o trovách konania, krajský súd uznesením č. k. 2 Cob 117/2013-308 z 30. januára 2014 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej okresný súd „*vo vzťahu k sťažovateľovi určil, že uznesenie valného zhromaždenia spoločnosti - GUBEK, Moldavský automatický mlyn - spoločnosť s ručením obmedzeným... prijaté dňa 20.7.2009 formou notárskej zápisnice [REDAKOVANÉ] N 42/2009, Nz 24523/2009, NCRI s - 24925/2009 vo výroku, ktorým: valné zhromaždenie vyslovilo nesúhlas s prechodom obchodných podielov zosnulých spoločníkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], rodenej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na ich dedičov je neplatným a vo výroku o náhrade trov konania*“ zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie. Následné dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje v prvom rade na nedostatky uznesenia krajského súdu, ktorý podľa jeho názoru nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu o nezákonnosti uznesenia valného zhromaždenia o vyslovení nesúhlasu s nadobudnutím obchodných podielov dedením, a s krajským súdom formulovanými právnymi názormi rozsiahlo polemizuje. Uznesenie krajského súdu sťažovateľ považuje „*za zmätočné a nejasné a v rozpore so skutkovým stavom a so zákonom*“. V kontexte opisovaných okolností svojho prípadu vyjadruje názor, že uznesenie krajského súdu bolo postihnuté procesnou vadou obsiahnutou v § 237 ods. 1 písm. f) OSP, pretože krajský súd „*nepostupoval v intenciách*

právneho názoru dovolacieho súdu, ale vytykal také tzv. vady prvostupňového konania, ktoré sú v rozpore s doterajším konaním, s listinnými dôkazmi a so zákonom“. S poukazom na obsah § 243d OSP, v zmysle ktorého je pre krajský súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, právny názor dovolacieho súdu záväzný, sťažovateľ tvrdí, že uznesenie odvolacieho súdu je nejasné a nezodpovedajúce požiadavke „plnej realizácie základného práva účastníka na spravodlivý proces. Takéto vnútorne rozporné rozhodnutie a ktoré je v rozpore s vykonaným dokazovaním a ktoré nie je riadne odôvodnené znemožňuje a minimálne sťažuje aj súdu prvého stupňa postupovať vo veci, keďže má ukladané vykonať niečo, čo už neprichádza do úvahy, je nadbytočné a sa už udialo v súlade so zákonom v konaní pred súdom prvého stupňa.“.

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ uvádza, že podstatou jeho dovolania bola otázka *„pochybenia odvolacieho súdu po rozhodnutí o dovolaní a nedôvodné zrušenie výroku, ktorý už sám predtým zmenil a kedy v ďalší výrok súdu prvého stupňa potvrdil a ktorý je už právoplatný“.* Preto v podstatnom namieta konštatovanie dovolacieho súdu, že *„súd prvého stupňa nesprávne vec posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, čo vyplynulo z rozhodnutia dovolacieho súdu, a toto predpokladá postup zodpovedajúci zrušeniu rozhodnutia a vráteniu veci súdu prvého stupňa“*, čo považuje za *«omyl zo strany dovolacieho súdu, keďže inak to môžem charakterizovať iba ako o „svojoľný - ľubovoľný výklad“ skutkového stavu, ktorý je v zjavnom v rozpore s predchádzajúcim uznesením o dovolaní, ktorým tento výrok odvolacieho súdu bol zrušený s odôvodnením ako ho citujem vyššie a nižšie v tejto sťažnosti. Vo svojom uznesení sp. zn. I Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013 dovolací súd už vyslovil svoj právny názor jasne a zrozumiteľne a podal vo veci aj usmernenie».* Sťažovateľ nadväzne na to namieta, že ak *„dovolací súd dospel k inému právnomu názoru po skôr vyslovenom právnom názore dovolacieho súdu v uznesení sp. zn. I Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013, tak tento iný názor mal primeraným a ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodniť, či sú tieto konštatovania odvolacieho súdu za daných okolností pravdivé, účelné a v súlade so skutočným stavom veci“.*

S poukazom na rozsiahlo citovanú judikatúru ústavného súdu sťažovateľ tvrdí, že postupom „odvolacieho súdu ako aj dovolacieho súdu bolo porušené právo na súdnu ochranu vyjadrené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zo strany odvolacieho súdu ďalej bol minimálne porušený zákon v ustanoveniach § 1, § 2 a 3, § 157 ods. 2 O. s. p., a ktorým postupom odvolacieho súdu účastníkovi konania sa jednoznačne odňala možnosť konať pred súdom...

Prvou vážnou vadou dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho konania a sťažnosťou napadnutého dovolacieho konania bolo nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu o nezákonnosti uznesenia valného zhromaždenia o vyslovení nesúhlasu s nadobudnutím obchodných podielov dedením a nerešpektovanie skutočného stavu.

Ak dovolací súd dospel k právnemu názoru a najmä opačným skutkovým zisteniam, a to po predchádzajúcom vyslovenom právnom názore dovolacieho súdu v uznesení sp. zn. I Obdo 24/2011-297 zo dňa 30. apríla 2013, tak tento iný názor a že ako dospel k opačnému skutkovému zisteniu, mal primeraným a ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodniť. Týmto postupom a jeho rozhodnutím (zahmlievaním), akoby nie rozhodnutie odvolacieho súdu ale súdu prvého stupňa nebolo v súlade so zákonom, dovolací súd tým nieže negoval právny záver dovolacieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. I Obdo 24/2011-297 zo dňa 30. apríla 2013, ale vlastne potvrdil správnosť postupu odvolacieho súdu. To všetko bez náležitého odôvodnenia. To považujem za druhú vážnu vadu dovolacieho konania...

Som toho právneho názoru, že dovolací súd nedáva odpovede na nastolené otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, neobjasňuje vôbec skutkový ako ani právny základ rozhodnutia, ale vyvoláva a vnesie do konania ďalšie pochybnosti a svojim nejasným, nedostatočným a zmätočným rozhodnutím (bez riadneho odôvodnenia) vnáša do konania nejasnosti a neistotu, teda postupoval v rozpore aj s ustanoveniami § 2 a § 3 O. s. p...

Keďže podmienky na prístup k dovolaciemu súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom za daných podmienok neboli rešpektované zo strany dovolacieho súdu spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal vo veci takéto rozhodnutie:

„1. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo/56/2014 a jeho rozhodnutím z 31. marca 2015, ktorým dovolanie odmietol v spojení s postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2Cob/117/2013 - 308 a jeho rozhodnutím z 30. januára 2014 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo/56/2014 z 31. marca 2015, ktorým dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu odvolacieho súdu odmietol ústavný súd zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Alternatívne Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Cob/117/2013 – 308 z 30. januára 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia sťažovateľa v zmysle ust. § 31a Zákona o Ústavnom súde. Súd je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

2.1 K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať a vecne sa zaoberať sťažnosťami namietajúcimi porušenie práv iba vtedy, ak sa sťažovatelia nemôžu v súčasnosti a nebudú môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania

alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažnosť možno zásadne prerokovať a rozhodnúť o nej až potom, keď napadnuté konanie bude skončené. Je to tak z toho dôvodu, že sťažnosť musí v zásade smerovať proti poslednému rozhodnutiu o opravnom prostriedku, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii, a nemôže ho opomenúť. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

V nadväznosti na uvedené právne názory ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach prípadu nie sú splnené predpoklady na výnimku z už spomenutej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie.

Podľa názoru sťažovateľa mal krajský súd vo svojej podstate označené práva porušiť tým, že rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej určil neplatnosť v časti uznesenia valného

zhromaždenia, ktorým valné zhromaždenie vyslovilo nesúhlas s prechodom obchodných podielov zomrelých členov spoločnosti na sťažovateľa, a výroky o trovách konania zrušil, hoci pri viazanosti krajského súdu právnym názorom dovolacieho súdu vyjadreným v uznesení najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013 mal krajský súd v zrušenej časti meritórne rozhodnúť potvrdením výroku tej časti rozsudku okresného súdu, ktorá ešte nenadobudla právoplatnosť.

K tejto sťažovateľom prezentovanej argumentácii však ústavný súd uvádza, že nesúlad jeho právnych názorov s právnymi názormi vyplývajúcimi z uznesenia krajského súdu ešte sám osebe nezakladá (nespôsobuje) porušenie sťažovateľom označených práv. Okolnosť, že prvostupňový súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 OSP), vo vzťahu k procesným otázkam totiž neznamená, že sťažovateľ nemôže v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom namietat' proti nemu produkovaným tvrdeniam a dôkazom protistrany a vykonať prípadné korekcie návrhu v zmysle krajským súdom uvádzaného usmernenia s tým, že okresný súd bude musieť zväžiť relevanciu argumentácie obidvoch strán sporu a podľa svojho úsudku svoje rozhodnutie odôvodniť ústavne konformným spôsobom. Z napadnutého uznesenia krajského súdu nevyplýva (a bolo by to aj v rozpore s § 243d OSP), keby v dôsledku jeho vydania nemohol byť na sťažovateľov prípad aplikovaný záväzný právny názor dovolacieho súdu vyjadrený v uznesení najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013. Podľa názoru ústavného súdu teda nejde o nezvratný stav alebo ujmu na právach, ktorá by si vyžadovala zásah ústavného súdu do výsledku napadnutého konania.

Sumarizujúc dosiaľ uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že jeho ústavnou kompetenciou nemôže byť zmena alebo náprava či už namietaného alebo skutočného pochybenia všeobecných súdov (v danom prípade napríklad tvrdené ignorovanie sťažovateľovej argumentácie). V dosiaľ neskončených súdnych konaniach je však zásadne povolaný posúdiť, či konanie ako celok a jeho výsledok po právoplatnom skončení veci obstoja z komplexného hľadiska v ústavnoprávnej rovine. Každý iný postup by neprípustne rozširoval kompetencie ústavného súdu a vo svojich dôsledkoch by z neho robil ďalšiu

súdnu inštanciu, ktorá by bola mimoriadna okrem iného aj tým, že by mohla zasahovať do ešte prebiehajúcich konaní.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob/117/2013-308 z 30. januára 2014 nie je daná podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde jeho právomoc na prerokovanie veci.

2.2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľa smerujúce proti zrušujúcemu výroku uznesenia krajského súdu v relevantnej časti svojho uznesenia odôvodnil takto:

„V prejednávanej veci dovolanie nie je prípustné z dôvodov uvedených v ustanovení § 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p., keďže dovolaním bolo napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie bez toho, aby odvolací súd takýmto rozhodnutím zaviazal svojím názorom súd prvého stupňa a vec mu vrátil len z procesných dôvodov súvisiacich s nedostatočne vykonaným dokazovaním... Žalovaný tvrdil existenciu vady podľa § 237 O. s. p. písm. f/ O. s. p., a to odňatie možnosti konať pred súdom žalovanému. Takéto odňatie možnosti videl v tom, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil nepreskúmateľným spôsobom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom

chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Z úpravy odvolacieho konania vyplýva niekoľko možností, ako môže odvolací súd pri preskúmaní rozhodnutia súdu prvého stupňa rozhodnúť, pričom k zrušeniu rozhodnutia môže dôjsť výlučne v prípadoch upravených ustanovením § 221 O. s. p.. Občianske súdne konanie stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. Sudcov iný právny názor, než je názor účastníkov konania, môže súd účastníkom v priebehu konania oznámiť. Účelom oboznámenia účastníkov konania s tzv. predbežným právnym posúdením veci je zameranie dokazovania na sporné skutočnosti tak, aby sa vyslovený predbežný názor sudcu potvrdil alebo vyvrátil.

Vo veci prejednávanej odvolací súd vrátil súdu prvého stupňa vec z dôvodu, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, čo vyplynulo z rozhodnutia dovolacieho súdu, a toto predpokladá postup zodpovedajúci zrušeniu rozhodnutia a vráteniu veci súdu prvého stupňa. Vyslovený právny názor je vždy aplikovateľný len do tej miery, kým z vykonaného dokazovania nevyplývajú odlišné skutočnosti svedčiace odklonu od už vysloveného právneho názoru. Najvyšší súd už vo svojich rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3Cdo 40/2009 z 5. novembra 2009), konštatoval, že pri viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu zostáva dvojinštančnosť zachovaná, nakoľko účastník má po opätovnom rozhodnutí súdu prvého stupňa (po zrušení a vrátení jeho predchádzajúceho rozhodnutia) možnosť znovu ho napadnúť riadnym opravným

prostriedkom na inštančne vyššom súde. Skutočnosť, že súd prvého stupňa je po zrušení a vrátení svojho predchádzajúceho rozhodnutia viazaný právnym názorom odvolacieho resp. v prejednávanej veci dovolacieho súdu, je daná priamo zákonom, preto nemôže zakladať vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. tá okolnosť, že odvolací súd sám nezmenil rozhodnutie a vec pre procesné nedostatky vrátil súdu prvého stupňa. Pokiaľ po vrátení veci dovolacím súdom odvolací súd vzhliadol také nedostatky vo vykonanom dokazovaní a náležitostiach návrhu, ktoré mu bránili vo veci rozhodnúť inak ako podľa ust. § 221 O. s. p. zrušením veci, dovolací súd nemôže takéto jeho rozhodnutie považovať za vadu vedúcu k odňatiu možnosti konať pred súdom. Od tohto záveru nemá najvyšší súd v prejednávanej veci dôvod odkloniť sa. Prípustnosť dovolania preto nevyplýva ani z tohto ustanovenia.

Namietaná arbitrárnosť rozhodnutia spočívajúca v nedostatku odôvodnenia ako aj skutočnosť, že vo veci nebolo nariadené pojednávanie, nemôžu založiť vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., keďže z obsahu rozhodnutia vyplýva rozsah nariadeného ďalšieho dokazovania a určený postup pre súd prvého stupňa, pričom v prípade procesného postupu podľa ust. § 221 ods. 1 nemá odvolací súd povinnosť nariadiť pojednávanie (§214 ods. 1 a 2 O. s. p. v spojení s ust. § 223 O. s. p.).

Keďže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.“

Podstatou námietok sťažovateľa je jeho nesúhlas s postupom najvyššieho súdu pri výklade § 237 písm. f) OSP, ktorý zakladá jeden z dôvodov prípustnosti dovolania, vyplývajúceho z konkrétneho procesného postupu súdu, ktorým mala byť účastníkovi konania znemožnená realizácia jeho procesných práv. Vo svojej podstate nesúhlasí s tým, že ním tvrdená nedostatočnosť odôvodnenia a arbitrárnosť napádaného uznesenia krajského súdu nezakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP.

V tejto súvislosti ústavný súd v prvom rade pripomína, že sťažovateľ obdobne argumentoval aj voči prvému bodu výrokovej časti uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013 vydaného v súdnom konaní predchádzajúcom vydaniu touto sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom ústavný súd v uznesení sp. zn. II. ÚS 45/2014 z 23. januára 2014 podrobne vyložil dôvody, pre ktoré považoval aplikačnú prax najvyššieho súdu týkajúcu sa namietanej nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) OSP za ústavne akceptovateľnú. Bez toho, aby bolo potrebné tieto už vyslovené právne úvahy, ktoré sa primerane vzťahujú aj na teraz prerokovaný prípad, opakovať, ústavný súd konštatuje, že z citovanej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa s otázkou prípustnosti dovolania proti uzneseniu krajského súdu vyrovnal štandardným a ústavne akceptovateľným spôsobom. Prihliadal pritom na obsah námietok sťažovateľa, podľa ktorých malo uznesením krajského súdu dôjsť k odňatiu možnosti sťažovateľa konať pred súdom, resp. k vydaniu rozhodnutia protirečiaceho už skôr vyslovenému právnomu názoru dovolacieho súdu. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu opierajúce sa o jeho ustálenú judikatúru (R 111/1998) však podľa ústavného súdu dáva aj v tomto prípade na argumentáciu sťažovateľov dostatočnú odpoveď.

Ústavný súd zároveň pripomína vlastnú stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa. Pre neprípustnosť dovolania najvyšší súd ani nemal právomoc preskúmať dôvodnosť dovolania z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ústavný súd tak konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže najvyšší súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel, a tie sú ústavne udržateľné. Keďže najvyšší súd sa z dôvodu neprípustnosti dovolania nezaoberal meritórnymi otázkami prípadu, nemohlo dôjsť ani k sťažovateľovmu tvrdenému odklonu od právneho názoru vyslovenému v uznesení č. k. 1 Obdo 24/2011-297 z 30. apríla 2013 v otázke (ne-)platnosti uznesenia valného zhromaždenia žalovaného, a tak možno považovať právny názor najvyššieho súdu v danej otázke naďalej za právne záväzný v zmysle § 243d ods. 1 OSP.

Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd neporušil sťažovateľom označené práva, a vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 56/2014 z 31. marca 2015 vyhodnotil sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, na základe čoho ju aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2016